

Alimentatie

Burgerlijk Wetboek, Boek 1

Titel 17 Levensonderhoud

Artikel 392

1. Tot het verstrekken van levensonderhoud zijn op grond van bloed- of aanverwantschap gehouden:
  - a. de ouders;
  - b. de kinderen;
  - c. behuwdkinderen, schoonouders en stiefouders.
2. Deze verplichting bestaat, behalve wat betreft ouders en stiefouders jegens hun minderjarige kinderen en stiefkinderen en jegens hun kinderen bedoeld in artikel 395a van dit boek, slechts in geval van behoefte van de tot levensonderhoud gerechtigde.

Artikel 397

1. Bij de bepaling van het volgens de wet door bloed- en aanverwanten verschuldigde bedrag voor levensonderhoud wordt enerzijds rekening gehouden met de behoeften van de tot onderhoud gerechtigde en anderzijds met de draagkracht van de tot uitkering verplichte persoon.
2. Zijn meerdere bloed- of aanverwanten tot het verstrekken van levensonderhoud aan dezelfde persoon verplicht, dan is ieder van hen gehouden een deel van het bedrag te voldoen, dat de tot onderhoud gerechtigde heeft. Bij de bepaling van dit deel wordt rekening gehouden met ieders draagkracht en de verhouding, waarin een ieder tot de gerechtigde staat.

Inhoud

Inleiding	3
1 Wat is alimentatie?	4
2 Hoe spreekt u de alimentatie af?	5
3 Hoe hoog is de alimentatie?	7
4 Elk jaar veranderen de alimentatiebedragen	8
5 Hoe lang krijgt u alimentatie of moet u alimentatie betalen?	9
6 Hoe gaat een alimentatieprocedure?	11
7 Hoeveel kost de procedure?	14
8 Hoe betaalt u alimentatie?	15
9 Welke andere inkomsten kunt u nog hebben na een scheiding?	16
10 Waar kunt u terecht als u vragen hebt?	18
11 Waar kunt u terecht voor meer informatie of hulp?	18

Inleiding

Versillende mensen hebben de plicht elkaar te onderhouden. Dat geldt bijvoorbeeld voor echtgenoten en ex-echtgenoten, geregistreeerde partners en ex-geregistreeerde partners. Ook ouders moeten hun kinderen tot 21 jaar onderhouden. Al deze personen moeten bijdragen aan de kosten die de ander heeft om te kunnen leven.

Als u, na een scheiding, niet genoeg geld hebt om van te leven, kunt u alimentatie krijgen van uw ex-partner. Het kan ook zijn dat u alimentatie moet betalen omdat uw ex-partner niet genoeg geld heeft om van te leven. Alimentatie is dus een bijdrage in de kosten die u, uw ex-partner of uw kind heeft om te kunnen leven.

In deze brochure vindt u informatie over de alimentatie van ex-echtgenoten, ex-geregistreeerde partners en ouders voor hun kinderen tot 21 jaar. Deze situaties komen het meest voor. Bent u zelf geen ouder, maar hebt u over het kind van uw partner samen het gezag? En wilt u meer weten over uw onderhoudsplicht? Lees dan de brochure 'Gezag, omgang en informatie'.

1 Wat is alimentatie?

Alimentatie is een bijdrage in de kosten die iemand heeft om te kunnen leven. Het gaat om een bedrag dat u regelmatig krijgt of moet betalen. Als u niet genoeg inkomsten hebt om van te leven, kunt u alimentatie krijgen. U moet alimentatie betalen als u een onderhoudsplicht hebt voor een ex-partner of kind. En deze persoon heeft niet genoeg geld om van te leven.

Wie heeft een onderhoudsplicht en alimentatieplicht?

- Getrouwde en geregistreerde partners;
- Ex-partners;
- Ouders voor hun kinderen.

Getrouwde en geregistreerde partners

Bent u getrouwd of hebt u een geregistreerd partnerschap? Dan moet u elkaar onderhouden. U betaalt allebei voor de kosten van het huishouden. U kunt daar in de huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden andere afspraken over maken. Deze afspraken kunt u later nog veranderen. Dat moet u dan alleen of samen aan de rechter vragen.

Ex-partners

Als u officieel uit elkaar gaat, houdt de onderhoudsplicht niet op. Hebt u niet genoeg inkomsten? Dan moet uw ex-partner meestal alimentatie betalen. Dit moet totdat u met iemand anders trouwt of een geregistreerd partnerschap sluit. Ook als u gaat samenwonen met een ander alsof u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap hebt, stopt de alimentatie.

Ouders voor hun kinderen

Ouders moeten voor hun kinderen de kosten van de verzorging en opvoeding betalen totdat de kinderen 18 jaar zijn. Daarna moeten ouders de kosten van levensonderhoud en studie betalen, totdat het kind 21 jaar wordt.

Gaat u als ouders uit elkaar? Dan moet u nog steeds samen de kosten voor uw kinderen betalen. U spreekt hier een regeling voor af. De ouder die de kinderen niet verzorgt betaalt meestal alimentatie voor de kinderen aan de verzorgende ouder. Dit moet totdat de kinderen 21 jaar worden. Het maakt niet uit of u het gezag hebt of niet.

Is uw kind 18, 19 of 20 jaar en heeft het zelf genoeg geld om van te leven?

Dan kunt u met uw kind overleggen om de alimentatie te stoppen. Komt u er samen niet uit? Dan kunt u aan de rechter vragen of de alimentatie kan stoppen.

Let op: ook als u geen ouder bent, maar wel samen met uw partner gezag hebt over zijn of haar kind, hebt u een onderhoudsplicht. Hebt u geen gezamenlijk gezag meer, bijvoorbeeld als u gaat scheiden? Dan hebt u nog steeds een onderhoudsplicht als niet-ouder. Deze duurt net zo lang als de tijd dat u samen het gezag had. Soms kan de rechter een langere periode vaststellen. Lees voor meer informatie de brochure 'Gezag, omgang en informatie'.

Een stiefouder heeft ook een onderhoudsplicht tijdens het huwelijk of geregistreerd partnerschap. Het maakt niet uit of u gezag hebt over het kind of niet. Belangrijk is wel dat het kind hoort bij het gezin van de eigen ouder en de stiefouder.

Als u uit elkaar gaat, maakt het voor de onderhoudsplicht wel uit of u gezag hebt of niet. Gaat u uit elkaar en had u geen gezag? Dan hebt u geen onderhoudsplicht meer. Als u wel gezag hebt, hebt u dus nog wel een onderhoudsplicht.

2 Hoe spreekt u de alimentatie af?

Als u gaat scheiden, kunt u afspraken maken over alimentatie. U kunt afspraken maken over alimentatie voor de partner en voor de kinderen.

Alimentatie voor de partner

Als u gaat scheiden, kunt u met uw ex-partner afspraken maken over alimentatie. De afspraken legt u vast in een schriftelijke overeenkomst. Dit doet u meestal samen met een advocaat of notaris.

Is afgesproken dat er geen alimentatie wordt betaald, maar hebt u of uw ex-partner later toch niet genoeg geld om van te leven? Dan kan alsnog alimentatie worden gevraagd. U maakt dan samen een afspraak en legt die weer vast in een schriftelijke overeenkomst. Het kan ook zijn dat uw situatie of die van uw ex-partner is veranderd, en dat de afgesproken alimentatieregeling niet meer redelijk is. Dan kunt u ook nieuwe afspraken maken. Als

u een nieuwe alimentatieregeling afspreekt, doet u dat vaak via een advocaat of notaris.

Alimentatie voor de kinderen

Ook voor alimentatie voor uw kinderen kunt u bij een scheiding samen afspraken maken. Deze legt u vast in een ouderschapsplan. In het ouderschapsplan maakt u ook andere afspraken over uw kinderen, bijvoorbeeld over de verdeling van zorg.

De rechter kijkt of het alimentatiebedrag redelijk is. Als de rechter het nodig vindt, kan hij andere bedragen vaststellen. Totdat uw kind 18 jaar wordt, krijgt de verzorgende ouder de alimentatie. Als uw kind 18, 19 of 20 jaar is, gaat het geld rechtstreeks naar hem of haar. U maakt dan met uw kind zelf afspraken over het bedrag. U kunt hetzelfde bedrag afspreken, maar het kan ook een ander bedrag zijn.

Soms krijgt een kind van 18, 19 of 20 jaar ook studiefinanciering. Dit heeft dan invloed op de hoogte van de alimentatie voor uw kind. Kijk voor meer informatie hierover op www.ibgroep.nl.

Partner- of kinderalimentatie vastgesteld door de rechter

Lukt het niet om samen afspraken te maken over alimentatie? Dan kan de rechter een alimentatieregeling vaststellen. De rechter kan dit doen op de volgende manieren:

- Meteen bij de beslissing over de scheiding.
- Op een aparte zitting na de beslissing over de scheiding.
- Kortere of langere tijd na de scheiding kunt u de rechter vragen om alsnog een alimentatieregeling vast te stellen.
- U kunt ook aan de rechter vragen om een alimentatieregeling te veranderen. Dit kunt u doen als u alimentatie krijgt, maar ook als u alimentatie betaalt. Dit kan bijvoorbeeld als uw situatie zo veranderd is, dat het bedrag van de alimentatie niet meer redelijk is. Het kan ook nodig zijn omdat de rechter bij de eerdere beslissing niet de goede gegevens had.
- De rechter kan ook een afspraak over alimentatie in een scheidingsovereenkomst veranderen of stoppen. Dit kan bijvoorbeeld als één van u verkeerde gegevens heeft gegeven, en de ander dacht dat deze gegevens juist waren.

3 Hoe hoog is de alimentatie?

Hoeveel alimentatie u krijgt of moet betalen, hangt af van de inkomsten en uitgaven van u en uw ex-partner. Daarbij kijkt de rechter naar de behoefte van degene die alimentatie krijgt en de draagkracht van degene die alimentatie betaalt. De draagkracht is het bedrag dat degene die alimentatie moet betalen, kan missen. De rechters hebben hierover normen of richtlijnen afgesproken. Dit zijn de alimentatienormen of tremanormen. In hoofdstuk 6 leest u hier meer over. De volgende inkomsten en uitgaven zijn belangrijk.

Inkomsten:

- Inkomsten uit een baan;
- Inkomsten uit ander werk, bijvoorbeeld een bijbaan;
- Studiefinanciering;
- Uitkeringen;
- Pensioen;
- Inkomsten uit onderhuur;
- Vermogen: alle bezittingen en geld;
- Rente en andere inkomsten uit vermogen;
- Geld dat eventuele huisgenoten betalen voor het huishouden;
- Andere mogelijkheden om meer geld te verdienen.

Uitgaven:

- Betalingen van huur;
- Betalen van de hypotheek en rente, en andere vaste lasten. En het deel van de hypotheek dat nog niet is afbetaald;
- Verzekeringen;
- Regelmatige reiskosten;
- Financiële bijdragen voor anderen, bijvoorbeeld een andere alimentatieverplichting;
- Kosten van bijzondere medische zorg;
- Kosten die gemaakt worden om inkomsten te krijgen. Dit zijn bijvoorbeeld kosten die een zelfstandige maakt om nieuwe klanten te krijgen;
- Eventueel ook opgaven van schulden.

4 Elk jaar veranderen de alimentatiebedragen

Elk jaar veranderen de lonen. Daarom worden de alimentatiebedragen ook elk jaar aangepast. Dat noemen we indexeren. De minister van Justitie stelt daarvoor elk jaar een percentage vast. Dit percentage komt in de Staatscourant. Op 1 januari van het jaar daarop gaan de alimentatiebedragen automatisch met dit percentage omhoog.

Er zijn een paar uitzonderingen op deze automatische aanpassing:

- Is de alimentatie vastgesteld vóór 1 januari 1973 en zijn er toen afspraken gemaakt over de verhoging van de alimentatie? Dan geldt de automatische verhoging niet. Voor deze alimentaties geldt wat de rechter toen heeft vastgesteld, of wat u samen hebt afgesproken.
- U kunt samen afspreken dat de wettelijke indexering niet geldt. Dit moet u schriftelijk vastleggen. U kunt ook aan de rechter vragen om de verhoging niet te laten gelden. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn als u een vast inkomen hebt, dat niet verandert. U kunt altijd aan de rechter vragen om de afspraken weer te laten vervallen.
- U kunt ook afspreken dat de indexering voor een bepaalde periode niet geldt. Bijvoorbeeld een jaar. U kunt dit ook aan de rechter vragen. Zo'n afspraak kan nodig zijn als u of uw ex-partner niet binnen een bepaalde tijd een loonsverhoging krijgt.
- U kunt er ook voor kiezen om een andere vorm van automatische aanpassing te laten gelden. Dit legt u vast in een overeenkomst. U kunt dit ook aan de rechter vragen. Dit kan bijvoorbeeld een aanpassing zijn die even hoog is als de aanpassing van het loon van degene die alimentatie betaalt. U moet elkaar dan laten weten als er iets verandert in uw inkomen. Daar kunt u samen afspraken over maken. Ook de rechter kan deze afspraken vaststellen. De veranderingen zijn belangrijk voor bijvoorbeeld het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO). Dat bureau moet weten wanneer de alimentatie voor de kinderen of de partner verandert.

Hieronder vindt u de percentages waarmee de alimentatie elk jaar is aangepast. Op 1 januari 1974 werden de bedragen voor alimentatie voor het eerst aangepast. De alimentaties die vóór 1971 waren vastgesteld, zijn toen verhoogd met 54%. De alimentaties die in 1971 waren vastgesteld, werden verhoogd met 40%, de alimentaties uit 1972 met 23% en de alimentaties uit 1973 met 12%. Daarna werd elk jaar het percentage aangepast.

01-01-1975:	16%	01-01-1987:	1.3%	01-01-2000:	2.5%
01-01-1976:	13%	01-01-1988:	0.5%	01-01-2001:	3.3%
01-01-1977:	7%	01-01-1989:	1.0%	01-01-2002:	4.6%
01-01-1978:	8%	01-01-1990:	1.6%	01-01-2003:	3.9%
01-01-1979:	6%	01-01-1991:	3.2%	01-01-2004:	2.5%
01-01-1980:	6%	01-01-1992:	3.7%	01-01-2005:	1.1%
01-01-1981:	4%	01-01-1993:	4.2%	01-01-2006:	0.9%
01-01-1982:	3%	01-01-1994:	2.5%	01-01-2007:	1,8%
01-04-1983:	6.4%	01-01-1995:	1.3%	01-01-2008:	2.2%
01-01-1984:	<i>geen</i>	01-01-1996:	1.1%	01-01-2009:	3,9%
<i>percentage vastgesteld</i>		01-01-1997:	1.7%	01-01-2010:	2,3%
01-01-1985:	0.5%	01-01-1998:	2.3%		
01-01-1986:	1.1%	01-01-1999:	3.3%		

5 Hoe lang krijgt u alimentatie of moet u alimentatie betalen?

U kunt met uw ex-partner afspreken hoe lang u alimentatie krijgt of betaalt. Wilt u dat niet, of lukt dat niet? Dan bepaalt de rechter hoe lang alimentatie wordt betaald.

Hoe lang alimentatie wordt betaald, hangt af van of de alimentatie op of na 1 juli 1994 is afgesproken of vastgesteld. Op 1 juli 1994 zijn namelijk de wettelijke regels voor partneralimentatie aangepast.

Alimentatie op of na 1 juli 1994 afgesproken of vastgesteld

Is de alimentatie op of na 1 juli 1994 afgesproken of vastgesteld? Dan gelden de volgende regels voor hoe lang alimentatie wordt betaald:

- In de wet staat dat alimentatie maximaal 12 jaar duurt.
- Duurde uw huwelijk korter dan vijf jaar en had u geen kinderen? Dan duurt de alimentatie zo lang als het huwelijk heeft geduurd.
- U kunt ook afspreken dat de alimentatie langer duurt.

Wanneer begint de alimentatie?

De periode begint wanneer de echtscheidingsbeschikking (of beschikking tot ontbinding van het geregistreerd partnerschap) is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Bij een scheiding van tafel en bed begint de periode als uw scheiding van tafel en bed definitief is. Bent u eerst gescheiden van tafel en bed, en is daarna uw huwelijk ontbonden? Dan begint de periode ook als uw scheiding van tafel en bed definitief is geworden. De regels van twaalf jaar of maximaal vijf jaar zoals hierboven staat, gelden hier ook.

Wanneer stopt de alimentatie?

- Als de afgesproken of door de rechter vastgestelde periode is afgelopen. Het maakt niet uit of u de periode samen hebt afgesproken of dat de rechter hem heeft vastgesteld.
- Als degene die de alimentatie krijgt gaat trouwen, een geregistreerd partnerschap sluit of gaat samenwonen met iemand anders alsof ze getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben.
- De alimentatie stopt in ieder geval als één van u overlijdt.
- Maakt u geen afspraken over hoe lang de alimentatie duurt of heeft de rechter geen periode vastgesteld? Dan stopt de alimentatie automatisch na 12 jaar. Als uw huwelijk korter was dan vijf jaar, bijvoorbeeld 4 jaar, dan stopt de alimentatie na 4 jaar. Dit geldt alleen als u geen kinderen hebt.

Aan het einde van de periode kan de ex-partner die alimentatie ontvangt aan de rechter om verlenging vragen. Dat kan alleen als het heel onredelijk is dat de alimentatie zou stoppen. De rechter controleert of de ex-partner in heel ernstige problemen komt als de alimentatie zou stoppen. De verlenging moet bij de rechter aangevraagd worden uiterlijk binnen drie maanden nadat de alimentatieperiode voorbij is.

Beslist de rechter dat de alimentatieperiode wordt verlengd? Dan beslist hij ook of daarna nog een keer een verlenging gevraagd kan worden of niet.

Alimentatie vóór 1 juli 1994 afgesproken of vastgesteld

Zijn er vóór 1 juli 1994 afspraken gemaakt over alimentatie of heeft de rechter dat bepaald? Dan stopt de alimentatie niet automatisch na een bepaalde periode. Als u hebt afgesproken hoe lang de alimentatie duurt of als de rechter een periode heeft vastgesteld, dan stopt de alimentatie wel na die periode.

U kunt de rechter vragen om de afgesproken of vastgestelde periode te veranderen. Bijvoorbeeld als later blijkt dat die periode te kort of te lang is en daardoor één van de ex-partners ernstig wordt benadeeld.

Duurt de alimentatie, die u voor 1 juli 1994 afsprak, al langer dan 15 jaar? Dan kan de betalende partner volgens de wet aan de rechter vragen om de alimentatie te stoppen. Dit zal de rechter alleen afwijzen als stopzetting niet redelijk (officieel heet dit: hoogst onbillijk) is voor de partner die alimentatie krijgt. De rechter houdt hierbij rekening met de volgende gegevens:

- De leeftijd van degene die alimentatie krijgt;
- Of er tijdens het huwelijk kinderen zijn geboren;
- Hoe lang uw huwelijk duurde;
- Of u allebei tijdens en/of na uw huwelijk een inkomen en pensioen kon opbouwen;
- Of degene die alimentatie krijgt recht heeft op een deel van het ouderdomspensioen van de ex-partner.

6 Hoe gaat een alimentatieprocedure?

U kunt een procedure beginnen om alimentatie vast te stellen, te veranderen of te stoppen. Deze procedures zijn hetzelfde en u hebt hierbij altijd een advocaat nodig. Uw advocaat stuurt alle stukken naar de rechtbank. En uw advocaat spreekt namens u op de zitting van de rechtbank.

De procedure bestaat uit verschillende stappen. We beschrijven hier een procedure voor iemand die alimentatie krijgt. Dit komt het meeste voor. Natuurlijk kan ook iemand die alimentatie betaalt een procedure beginnen.

Stap 1. U dient een verzoekschrift in

Een procedure begint altijd met een verzoekschrift. Hierin vraagt u om alimentatie vast te stellen, te veranderen of te stoppen. Uw advocaat maakt dit verzoekschrift. Hierin moet in ieder geval het volgende staan:

- Uw naam, voornamen, geboortedatum en adres;
- De naam, voornamen, geboortedatum en adres of verblijfplaats (als deze bekend is) van uw ex-partner;
- Waarom u de alimentatie wilt laten vaststellen, veranderen of stoppen;
- Vraagt u (ook) alimentatie voor uw kinderen jonger dan 18 jaar? Dan moeten ook hun naam, voornamen, geboortedatum en adres in het verzoekschrift staan;
- Vraagt een kind tussen 18 en 21 jaar alimentatie aan? Dan moeten zijn naam, voornamen, geboortedatum en adres in het verzoekschrift staan. Ook moeten de gegevens van de ouder van wie de alimentatie wordt gevraagd erin staan.

Uw advocaat stuurt het verzoekschrift naar de griffier van de rechtbank in de regio waar u woont (arrondissement). De griffier stuurt een kopie van het verzoekschrift naar de ex-partner of ouder. Woont u niet in Nederland maar uw ex-partner of ouder wel? Dan stuurt u het verzoekschrift naar de rechtbank in de plaats waar uw ex-partner of ouder woont. Woont u allebei niet in Nederland? Dan stuurt u het verzoekschrift naar de rechtbank in Den Haag.

Stap 2. Wat gebeurt er als uw ex-partner het niet eens is met het verzoekschrift?

Is uw ex-partner (of ouder) het niet eens met uw verzoek? Dan kan hij of zij via een advocaat een verweerschrift indienen. Dat moet binnen een bepaalde tijd. In het verweerschrift moet uw ex-partner schrijven waarom hij of zij geen alimentatie kan of wil betalen. Of waarom de alimentatie niet kan veranderen of stoppen.

U krijgt dan een oproep voor een zitting. Heeft uw ex-partner geen verweerschrift ingediend? Dan is er meestal geen zitting. De rechter neemt dan een beslissing op basis van uw verzoek. Alleen als het (ook) gaat om alimentatie voor kinderen van 16 of 17 jaar is er een zitting.

Stap 3. De zitting

Tijdens de zitting mag u allebei uw verhaal vertellen. Er is geen publiek. Als er geen verweerschrift is ingediend, kan de rechter tijdens de zitting beslissen dat dit alsnog kan. Aan het einde van de zitting vertelt de rechter wanneer hij een beslissing neemt.

Waar houdt de rechter rekening mee?

De rechter houdt rekening met de behoefte van de ex-partner die alimentatie vraagt, en met de draagkracht van de ex-partner die alimentatie betaalt. De draagkracht is het bedrag dat de ex-partner die alimentatie betaalt, kan missen. Kan uw ex-partner bijvoorbeeld niet het bedrag betalen dat u vraagt? Dan hoeft uw ex-partner dat nooit helemaal te betalen. De rechter zoekt dan een zo eerlijk mogelijke oplossing. Hebt u bijvoorbeeld geen werk, maar kunt u wel werken? Dan houdt de rechter daar rekening mee. Misschien kunt u goedkoper gaan wonen. Of u hebt kinderen thuis wonen die werken. Dan kunnen zij misschien kostgeld betalen.

De rechter beslist op basis van het verzoekschrift en verweerschrift en de informatie die u en uw ex-partner (of ouder of meerderjarig kind) op de zitting geven. Geef dus alle informatie die belangrijk is, over uzelf en over uw ex-partner. Het moet wel zakelijke informatie zijn. U moet hiervan bewijzen kunnen laten zien. De rechter houdt rekening met de inkomsten en uitgaven in hoofdstuk 3.

Om de draagkracht te bepalen gebruikt de rechter normen of richtlijnen. Dit zijn de alimentatienormen of tremanormen. Op basis van de draagkracht en de behoefte stelt de rechter de alimentatie vast. Wilt u hierover meer informatie? Kijk dan op www.postbus51.nl onder het kopje Alimentatie.

Doet u uw verzoek tegelijk met een verzoek om een scheiding? Dan kan de rechter de verzoeken op één zitting behandelen. De procedure is dan ongeveer hetzelfde. Kijk daarvoor in de brochure 'U gaat scheiden'.

Stap 4. De beslissing

Na de zitting neemt de rechter een beslissing. Deze beslissing schrijft hij in de vorm van een beschikking. U krijgt de beschikking via uw advocaat thuisgestuurd.

Eventueel stap 5. Hoger beroep en cassatie

Bent u het niet eens met de beslissing van de rechter? Dan kunt u in hoger beroep gaan bij het gerechtshof. U stuurt dan via uw advocaat een verzoekschrift. Het gerechtshof bekijkt uw zaak helemaal opnieuw. De procedure is hetzelfde als bij de rechtbank. U krijgt weer een beschikking. Bent u het ook niet eens met deze beschikking? Dan kunt u via uw advocaat in cassatie gaan bij de Hoge Raad der Nederlanden. De Hoge Raad bekijkt uw zaak niet opnieuw. Wel kijkt de Hoge Raad of de rechters het recht goed hebben toegepast.

In hoger beroep gaan of in cassatie gaan moet u doen binnen drie maanden na de dag van de beslissing van de rechter.

7 Hoeveel kost de procedure?

U betaalt kosten voor de advocaat. Ook betaalt u kosten voor de rechter. Dit is het griffierecht. Kunt u de kosten van de advocaat niet (helemaal) betalen? Dan kunt u in bepaalde gevallen een toegevoegd advocaat krijgen. De overheid betaalt dan een deel van de kosten. Dit heet een toevoeging. U betaalt dan wel een eigen bijdrage. Hoeveel u betaalt, hangt af van uw inkomen en vermogen.

Besprek met uw advocaat of u een toevoeging kunt krijgen. Hij kan de toevoeging aanvragen bij de Raad voor Rechtsbijstand. De Raad beslist of u de toevoeging krijgt. Krijgt u de toevoeging? Dan hoeft u ook minder griffierecht te betalen.

Wilt u meer informatie over de toevoeging en hoeveel u zelf moet betalen? Lees dan de brochure 'Hoe vraagt u gesubsidieerde rechtsbijstand of mediation aan?'.

8 Hoe betaalt u alimentatie?

Betalen van alimentatie voor de ex-partner

De rechter schrijft in de beschikking vanaf welke datum u alimentatie moet betalen of krijgt. Of vanaf wanneer de alimentatie verandert. Meestal gaat de betaling per maand. U maakt samen afspraken over hoe de betaling in de praktijk gaat.

Betalen van alimentatie voor de kinderen

De ouder die de kinderen niet verzorgt, betaalt meestal elke maand een bedrag aan de verzorgende ouder. Dit kan ook elke drie maanden zijn als dat zo is afgesproken. U maakt samen afspraken over hoe de betaling in de praktijk gaat.

Is het kind ouder dan 18 jaar? Dan krijgt het kind het geld zelf. De betalende ouder spreekt dan met het kind af hoe de betaling gaat.

Bij problemen met de alimentatie voor kinderen kan de verzorgende ouder soms hulp krijgen van het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO) in Rotterdam. Het LBIO kan de alimentatie innen bij de betalende ouder en uitbetalen aan de verzorgende ouder of het kind van 18, 19 of 20 jaar.

Wanneer kan het LBIO helpen?

- Als er een achterstand in de betaling is. Het LBIO kan nog niet betaalde alimentatie van de laatste zes maanden innen. De verzorgende ouder of het kind tussen 18 en 21 jaar moet in een brief vragen om de betalingen te innen. U moet wel kunnen bewijzen welke betalingen wel en niet zijn gedaan.
- Als beide ouders willen dat het LBIO de betalingen regelt. De ouders moeten dan een brief schrijven aan het LBIO. Beiden moeten de brief ondertekenen.
- Als u als betalende ouder wil dat het LBIO de betalingen regelt. U moet dan ook een brief schrijven.
- Sinds 1 augustus 2009 kan het LBIO ook nog niet betaalde partneralimentatie innen.

Let op: De hulp van het LBIO is niet gratis. De betalende ouder betaalt de kosten. Kijk voor meer informatie op www.lbio.nl.

Wat kan het LBIO doen?

Betaalt de betalende ouder niet of niet op tijd? Dan kan het LBIO maatregelen nemen. Bijvoorbeeld beslag leggen op salaris, een uitkering of spullen van de betalende ouder. De kosten hiervoor moet de betalende ouder betalen.

9 Welke andere inkomsten kunt u nog hebben na een scheiding?

Bijstandsuitkering

Soms heeft de ene ex-partner met de alimentatie die hij of zij krijgt niet genoeg inkomsten. Bijvoorbeeld als de andere ex-partner niet zo veel alimentatie kan betalen. Hebt u of uw ex-partner verder geen andere inkomsten? Dan kunt u of uw ex-partner een bijstandsuitkering aanvragen bij de sociale dienst in de woonplaats.

Vraagt u een bijstandsuitkering aan? Dan controleert de gemeentelijke sociale dienst of uw ex-partner een onderhoudsplicht heeft en of hij of zij een deel van deze bijstand kan betalen. Uw ex-partner moet dan alle financiële gegevens laten zien. Daarna bepaalt de sociale dienst welk bedrag uw ex-partner moet betalen aan de sociale dienst. Dit moet uw ex-partner binnen 30 dagen betalen. Betaalt uw ex-partner niet? Dan vraagt de sociale dienst aan de rechter om uw ex-partner te dwingen om te betalen. Verandert de situatie van de betalende ex-partner later zo dat dit bedrag niet meer redelijk is? Dan kan de ex-partner vragen om het bedrag te verlagen. Als de ex-partner later meer geld gaat verdienen, kan het bedrag ook hoger worden.

Vraagt u om bijstand bij de sociale dienst? Dan kan die dienst u ook verplichten om nog niet betaalde alimentatie te laten innen door het LBIO.

Pensioen

Meestal hebt u tijdens uw huwelijk of geregistreerd partnerschap ouderdomspensioen opgebouwd. Vaak hebt u ook recht op nabestaanden pensioen. Dit pensioen krijgt u als de partner, die het pensioen heeft opgebouwd, overlijdt. De verdeling van het ouderdomspensioen staat los van de alimentatie. Het pensioen is namelijk bedoeld voor beide

ex-partners. Alimentatie krijgt één van u als u niet genoeg inkomsten hebt om van te leven.

Ouderdomspensioen

Tijdens uw huwelijk of geregistreerd partnerschap bouwt u meestal ouderdomspensioen op. Als u gaat scheiden of uw geregistreerd partnerschap beëindigt, wordt dit pensioen verdeeld. Hierover hoeft de rechter niet te beslissen. U krijgt ieder de helft van het pensioen. Maar u kunt ook een andere verdeling afspreken. Dat moet gebeuren in huwelijkse voorwaarden of in een scheidingsconvenant.

U krijgt het geld van de pensioenuitvoerder. U moet uw pensioenuitvoerder wel laten weten dat u gescheiden bent. Dat kunt u doen met het formulier 'Mededeling van scheiding in verband met de verdeling van ouderdomspensioen'. Dit formulier moet u binnen twee jaar na de scheiding opsturen. Het formulier vindt u bij de brochure 'Verdeling van ouderdomspensioen bij scheiding'. Deze brochure kunt u krijgen bij:

- De Postbus 51 Infolijn;
- Advocaten;
- Notarissen;
- Pensioenuitvoerders;
- Het Juridisch Loket.

In de brochure leest u hoe u het ouderdomspensioen kunt verdelen, hoe u het formulier moet invullen en wat u moet meesturen.

Nabestaandenpensioen

In de meeste pensioenregelingen kan de partner die het ouderdomspensioen niet zelf opbouwt of heeft opgebouwd nabestaandenpensioen krijgen. Dat nabestaandenpensioen krijgt de ene partner als de partner die het ouderdomspensioen heeft opgebouwd overlijdt. Bent u gescheiden? Dan krijgt de ene ex-partner een bijzonder nabestaandenpensioen als de andere ex-partner, die het ouderdomspensioen voor de scheiding heeft opgebouwd én de alimentatie betaalt, overlijdt. Is dit in uw situatie zo, dan krijgt u geen alimentatie meer. Wilt u weten of u recht hebt op bijzonder nabestaandenpensioen? Neem dan contact op met de pensioenuitvoerder of werkgever van de ex-partner die het ouderdomspensioen heeft opgebouwd.

Wilt u meer weten over pensioen? Kijk dan op www.pensioenkijs.nl.

10 Waar kunt u terecht als u vragen hebt?

Hebt u vragen, of wilt u een brochure aanvragen? Dan kunt u de Postbus 51 Infolijn bellen. Het telefoonnummer is: 0800-8051 (gratis). U kunt bellen van maandag tot en met vrijdag van 8.00 uur tot 20.00 uur. U kunt ook een e-mail sturen naar vragen@postbus51.nl. Of kijk op www.postbus51.nl.

U kunt de volgende brochures aanvragen bij de Postbus 51 Infolijn. U kunt de brochures ook bekijken op www.postbus51.nl.

- U gaat scheiden
- Verdeling van ouderdomspensioen bij scheiding
- Gezag, omgang en informatie
- Probleem, conflict, juridische vraag: wat kunt u doen en waar kunt u terecht?
- Kinderalimentatie (van het LBIO)
- LBIO Alimentatie

Wilt u weten welke gevolgen uw scheiding of de alimentatie heeft voor uw belasting? Kijk dan op www.belastingdienst.nl.

11 Waar kunt u terecht voor meer informatie of hulp?

In deze brochure vindt u de belangrijkste informatie over alimentatie. Zijn niet al uw vragen beantwoord? Dan kunt u contact opnemen met bijvoorbeeld het Juridisch Loket.

Hieronder vindt u adressen en websites van organisaties die u verder kunnen helpen.

Juridisch Loket

Bij het Juridisch Loket kunt u terecht voor juridische informatie of advies. Wilt u weten of er een juridisch loket bij u in de buurt is? Bel dan 0900 - 8020 (€ 0,10 per minuut), of kijk op de website www.hetjl.nl.

Rechtbanken

Nederland is verdeeld in 19 arrondissementen (regio's). Elk arrondissement heeft een hoofdplaats. In die hoofdplaatsen vindt u de rechtbanken. De adressen en telefoonnummers kunt u vinden in het telefoonboek en op www.rechtspraak.nl.

Raad voor de Kinderbescherming

In verschillende plaatsen in Nederland is een bureau van de Raad voor de Kinderbescherming. De adressen en telefoonnummers vindt u in het telefoonboek en op www.kinderbescherming.nl.

Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO)

Postbus 8901
3009 AX Rotterdam
Telefoon: 010 – 289 4890
www.lbio.nl

Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsmediators (vFAS)

Postbus 65707
2506 EA Den Haag
Telefoon: 070-362 62 15
www.vfas.nl

Nederlandse Orde van Advocaten

Postbus 30851
2500 GW Den Haag
Telefoon: 070 – 335 35 35
www.advocatenorde.nl

Aan de inhoud van deze brochure kunt u geen rechten ontleen.

Justitie. Recht raakt mensen.

Deze brochure is een uitgave van het ministerie van Justitie.

Voor algemene informatie en voor het aanvragen van brochures, kunt u contact opnemen met de Postbus 51 Informatiedienst.

Telefoon 0800 - 8051 (gratis)

Openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00 uur tot 20.00 uur.

Internetsite: www.postbus51.nl

E-mail: vragen@postbus51.nl

Gewijzigde herdruk, februari 2010

Code: 0064 | Oplage: 50.000